

DE RODE RUITERIJ

Eerste afzonderlijke druk november 2014

© Copyright 2013 F. SLOFSTRA en UITGEVERIJ VAN OORSCHOT,
AMSTERDAM

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, op welke wijze
ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISAAK BABEL
DE RODE RUITERIJ

Uitgeverij Van Oorschot
Amsterdam

Vertaald en van aantekeningen voorzien door Froukje Slofstra.

Een * in de tekst verwijst naar de aantekeningen op bladzijde 137 e.v. Een ** in de tekst verwijst naar een noot van de schrijver onder aan de pagina.

HET OVERSTEKEN VAN DE ZBRUCZ

De commandant van de zesde divisie heeft gemeld dat Novograd-Volynsk* bij het aanbreken van de dag is ingenomen. De staf is vertrokken uit Krapivno, en onze tros strekt zich als een luidruchtige achterhoede uit over de weg, de onvergankelijke weg die van Brest naar Warschau loopt en is gebouwd door Nikolaas de Eerste op de botten van boeren.

Purperen papavervelden bloeien om ons heen, de middagwind speelt in de vergelende rogge, maagdelijke boekweit verrijst aan de horizon als de muur van een verafgelegen klooster. Het stille Wolynië wendt zich van ons af, Wolynië trekt zich terug in een parelachtige nevel van berkebosjes, het kruipt weg tussen heuvels vol bloemen en raakt met zijn verzwakte armen verstrikt in de hopstruiken. Een oranje zon rolt langs de hemel als een afgeslagen hoofd, zacht licht gloeit op in de kloven van de wolken, de vaandels van de zons- ondergang wapperen boven ons hoofd. De geur van gedode paarden en gisteren vergoten bloed druppelt de avondlijke koelte in. De zwart geworden Zbrucz raast en laat de schuimende knopen van zijn stroomversnellingen kolken. De bruggen zijn verwoest, en we doorwaden de rivier. Een majestueuze maan ligt op de golven. De paarden verdwijnen tot aan hun rug onder water, dunne stroompjes ruisen tussen de honderden paardenbenen door. Iemand zinkt weg en vervloekt luid de Moeder Gods. De rivier is bezaaid met de zwarte vierkanten van wagens en vol van geraas, gefluit en gezang dat dreunt boven de glinsterende diepten en de slangen van maanlicht.

Laat die nacht bereiken we Novograd. In het huis waar ik ben ingekwartierd tref ik een zwangere vrouw aan en twee rossige joden met dunne nekken; een derde slaapt, dicht tegen de muur aan en met zijn hoofd onder de deken. In de mij toegewezen kamer tref ik overhoopgehaalde kasten aan, op de vloer liggen stukken van vrouwenbontjassen, menselijke uitwerpselen en scherven van het gekoesterde servies dat joden eens per jaar, met Pesach, gebruiken.

‘Ruim op,’ zeg ik tegen de vrouw. ‘Wat is het hier smerig, mensen...’

De twee joden komen overeind. Ze springen rond op viltten zolen en rapen de brokstukken van de vloer, ze springen rond in stilte, als apen, als Japanners in het circus, hun nekken draaien en zwellen op. Ze leggen een opengereten peluw op de grond, en ik ga bij de muur liggen, naast de derde, slapende jood. Bange armoede sluit zich boven mijn bed.

Alles is gedood door de stilte, en alleen de maan, die zijn ronde, glanzende, zorgeloze hoofd in zijn blauwe handen houdt, dwaalt rond onder het raam.

Ik strek mijn stijve benen, ga liggen op de opengereten peluw en val in slaap. Ik droom over de commandant van de zesde divisie. Hij jaagt op een zware hengst achter de brigadecommandant aan, en schiet hem twee kogels in zijn ogen. De kogels boren zich door het hoofd van de brigadecommandant, en zijn beide ogen vallen op de grond. ‘Waarom heb je de brigade teruggetrokken?’ schreeuwt Savitski, de commandant van de zesde divisie, tegen de gewonde – en op dat moment word ik wakker, omdat de zwangere vrouw met haar vingers mijn gezicht aftast.

‘Pan,’ zegt ze tegen me, ‘u schreeuwt in uw slaap, en u ligt te woe-
len. Ik leg uw bed in de andere hoek, want u stoot mijn vader aan...’

Ze heft haar magere benen en haar ronde buik van de vloer, en trekt de deken van de slapende man af. Daar, op zijn rug, ligt een dode grijsaard. Zijn strot is eruit gerukt, zijn gezicht is doormidden gekliefd en donkerblauw bloed ligt in zijn baard, als een klont lood.

‘Pan,’ zegt de jodin, terwijl ze de peluw opschudt, ‘de Polen hebben hem de keel afgesneden, en hij smeekte ze nog: vermoord me op het achtererf, zodat mijn dochter niet ziet hoe ik sterf. Maar ze deden wat ze nodig vonden – in deze kamer is hij doodgegaan, denkend aan mij. En vertel me nu eens,’ zei de vrouw plotseling, met afschuwelijke nadruk, ‘vertel me eens waar ter wereld nog zo’n vader te vinden is als de mijne...’

Novograd-Volynsk, juli 1920

DE KERK VAN NOVOGRAD

Gisteren ging ik met een rapport naar de militair commissaris, die in het huis van een gevluchte priester verblijft. In de keuken werd ik ontvangen door *pani** Eliza, de huishoudster van de jezuïet. Ze gaf me amberkleurige thee met biscuits. Haar biscuits geurden als een kruisbeeld. Ze bevatten het sluwe sap en de welriekende razerij van het Vaticaan.

In de kerk naast het huis bulderden de klokken, geluid door de krankzinnige klokkeluiders. Het was een avond vol julisterren. Pani Eliza schudde haar opletende grijze hoofd en overlaadde me met koekjes; ik genoot van de jezuïetenkost.

De oude Poolse vrouw noemde me 'pan', grijze oude mannen met verbeende oren stonden op de drempel in de houding en ergens in de slangachtige duisternis kronkelde de soutane van een monnik. De pater was gevlucht, maar hij had zijn kapelaan achtergelaten, pan Romuald.

Romuald, een neuzelende castraat met het lichaam van een reus, sprak ons aan met 'kameraden'. Hij bewoog zijn gele vinger over de kaart en omcirkelde de gebieden waar de Polen verpletterend verslagen waren. In schorre vervoering somde hij de wonden van zijn vaderland op. Moge milde vergetelheid neerdalen over de herinnering aan Romuald, die ons zonder erbarmen heeft verraden en terloops is gefusilleerd. Maar die avond ruiste zijn krappe soutane bij alle portières, veegde driftig door alle gangen en grijnsde naar iedereen die wodka wilde drinken. Die avond sloop de schaduw van de monnik onophoudelijk achter me aan. Hij zou bisschop zijn geworden, pan Romuald, als hij geen spion was geweest.

Ik dronk rum met hem. De adem van een vreemde levenswijze flakkerde onder de ruïnes van het huis van de priester, en zijn opdringerige bekoring maakte me weerloos. O kruisbeelden, minuscuul als de talismans van courtisanes, o perkament van pauselijke

bullen en satijn van vrouwenbrieven, vergaan in blauwzijden vestzakken!

Ik zie je nog voor me, trouweloze monnik in je paarse pij, je molige handen, je ziel, week en meedogenloos als de ziel van een kat, ik zie de wonden van je God, druipend van het zaad, het welriekende gif dat maagden benevelt.

We dronken rum, in afwachting van de militair commissaris, maar die was nog steeds niet terug van het hoofdkwartier. Romuuld zakte ineen in een hoek en viel in slaap. Hij slaapt en siddert, terwijl achter het raam in de tuin een laan blinkt onder de zwarte hartstocht van de hemel. Dorstige rozen wuiven in het duister. Groene bliksems vlammen op in de koepels. Een ontkleed lijk ligt onder aan een helling. En het maanlicht stroomt langs de dode, gespreid omhoogstekende benen.

Ziedaar Polen, ziedaar het hooghartige verdriet van de Rzeczpospolita!* Ik, gewelddadige indringer, gooi een luizige strozak neer in een door de voorganger verlaten kerk, onder mijn hoofd leg ik folianten waarin een hosanna is afgedrukt aan de illustere en doorluchtige Leider der Poolse Edelen, Józef Piłsudski.*

Horden bedelaars bestormen uw eeuwenoude steden, o Polen, het lied over de eendracht aller horigen schalt boven hen uit, en wee u, Rzeczpospolita, wee u, vorst Radziwiłł,* wee u, vorst Sapieha,* die kortstondig bent opgestaan!

Mijn militair commissaris is nog steeds niet terug. Ik zoek hem op het hoofdkwartier, in de tuin, in de kerk. De kerkdeuren staan open, ik ga naar binnen. Twee zilveren schedels schitteren me tegemoet op het deksel van een gebroken doodkist. Hevig geschrokken storm ik naar beneden, naar de ondergrondse gewelven. Een eikehouten trap leidt daarvandaan naar het altaar. En in de hoogte, vlak onder de koepel, zie ik een massa lichten heen en weer schieten. Ik zie de militair commissaris, de chef van de speciale afdeling en kozakken met kaarsen in hun hand. Ze beantwoorden mijn zwakke kreet en komen me uit de kelder halen.

De schedels, die uitgehouwen blijken in de katafalk van de kerk, jagen me geen schrik meer aan, en we zetten de huiszoeking gezamenlijk voort – want het bleek een huiszoeking, opgezet nadat in de woning van de priester stapels militaire uniformen waren gevonden.

We fluisteren en rinkelen met onze sporen terwijl we het weergalmende gebouw doorkruisen; de geborduurde paardenkoppen op onze manchetten glinsteren, kaarsvet druipet op onze handen. Met edelstenen bezette madonna's kijken ons na met roze pupillen als van muizen, de vlammen flakkeren tussen onze vingers en vierkante schaduwen kronkelen over de beelden van Sint-Petrus, Sint-Franciscus en Sint-Vincentius, over hun roze wangetjes en hun krullende, karmijnrood geverfde baarden.

We kammen het gebouw in cirkels uit. Onder onze vingers springen ivoren knoppen op en wijken doormidden gesneden iconen uiteen, die ondergrondse gewelven en beschimmelde spelonken onthullen. De kerk is eeuwenoud en vol geheimen. Zijn glanzende muren verbergen geheime gangen, nissen en geluidloos openslaande vleugeldeuren.

O, domme priester, die de lijfjes van zijn kerkgangsters ophing aan de nagels van het kruisbeeld. Achter de heilige deuren vonden we een koffer met gouden munten, een marokijnleren zak met bankbiljetten en etuis van Parijse juweliërs, gevuld met smaragden ringen.

Later telden we het geld in de kamer van de militair commissaris. Pilaren van goud, tapijten van geld, windvlagen blazend tegen de kaarsvlammen, kraaiachtige waanzin in de ogen van pani Eliza, de daverende lach van Romuald en het eindeloze gebulder van de klokken, geluid door pan Robacki, de krankzinnige klokkeluidster.

'Weg hier,' zei ik tegen mezelf, 'weg van die knipogende madonna's, bedrogen door soldaten...'

EEN BRIEF

Hier is een brief naar huis, mij gedichteerd door Koerdjoekov, een jongen van onze expeditiedienst. Hij verdient het niet vergeten te worden. Ik heb hem overgeschreven zonder hem te verfraaien, en geef hem letterlijk weer, geheel naar waarheid.

Lieve mama Jevdokia Fjodorovna. In de eerste regels van deze brief haast ik me u ervan te verwittigen dat ik bij de gratie Gods gezond en wel ben, wat ik van u net zo hoop te horen. En verder buig ik alderdienstwilligst voor u, met mijn witte voorhoofd tot op de vochtige aarde... (Dan volgt een opsomming van familieleden, peters en meters. Die slaan we over. We gaan verder met de tweede alinea.)

Lieve mama Jevdokia Fjodorovna Koerdjoekova. Ik haast me u te schrijven dat ik bij het Rode cavalerieleger van kameraad Boedjonnyj* ben, en dat uw peter Nikon Vasiljitsj hier ook is, die tegenwoordig een Rode Held is. Hij heeft me bij zijn politieke afdeling gehaald, in de expeditiedienst, waar we literatuur en kranten rondbrengen naar de stellingen – de Moskouse *Izvestia* van het Centraal Uitvoerend Comité, de Moskouse *Pravda* en onze eigen meedogenloze krant, de *Krasnyj kavalerist*,* die elke strijder in de frontlinie wil lezen, om daarna heldhaftig de smerige Pool neer te sabelen, en ik maak het heel geweldig bij Nikon Vasiljitsj.

Lieve mama Jevdokia Fjodorovna. Stuur me alles wat u maar bij machte kunt. Wees zo goed het gespikkelde zwijntje te slachten en me een pakket te sturen bij de politieke afdeling van kameraad Boedjonnyj, geadresseerd aan Vasili Koerdjoekov. Alle dagen ga ik naar bed zonder eten en zonder wat voor bedekking dan ook, zodat het heel erg koud is. Schrijf me een brief over mijn Stjopa, leeft hij nog of niet, wees zo goed voor hem te zorgen en schrijf me over hem: strijkt hij zich nog* of niet meer, en ook over de schurft op zijn voorbenen, en is hij beslagen of niet? Wees zo goed, lieve mama Jevdokia Fjodorovna, hem absoluut zijn voorbenen te wassen

met de zeep die ik achter de iconen heb laten staan, en als papa de zeep heeft opgezopen, koop dan nieuwe in Krasnodar, en God zal met u zijn. Verder kan ik beschrijven dat het land hier heel arm is, de boeren verschuilen zich met hun paarden in de bossen voor onze Rode adelaars, tarwe zie je nauwelijks en zulke miezerige dat we erom lachen. De mensen zaaien rogge en ze zaaien haver. De hop groeit hier op stokken, zodat-ie heel mooi wordt; daar stoken ze wodka van.

In de tweede regels van deze brief haast ik me u te schrijven over vader, dat hij een jaar geleden broer Fjodor Timofeïtsj Koerdjoekov neergesabeld heeft. Onze Rode brigade van kameraad Pavlitsjenko viel de stad Rostov aan, toen er in onze gelederen verraad gepleegd werd. En vader was in die tijd compagniescommandant bij Denikin.* Mensen die hem gezien hadden zeiden dat hij allemaal medailles droeg, net als onder het oude regime. En bij dat verraad werd ieder van ons gevangengenomen en vader kreeg broer Fjodor Timofeïtsj in het oog. En vader begon op Fedja in te hakken, en schold hem voor smeerlap, rooie hond, hoerenjong en zo, en hij ging door tot het donker werd en broer Fjodor Timofeïtsj dood was. Ik heb toen een brief geschreven voor u, dat uw Fedja zonder kruis begraven is. Maar vader snapte me met die brief en zei: jullie zijn moederskindjes, jullie aarden naar haar, naar die slet, ik heb je moeder zwanger gemaakt en ik maak haar zo weer zwanger, mijn leven is naar de kloten, ik zal mijn eigen zaad verdelgen in naam van de waarheid, en zo maar door. Hij gaf me te lijden als onze Verlosser Jezus Christus. Alleen algauw vluchtte ik van vader weg en haalde kameraad Pavlitsjenko en onze eenheid in. En onze brigade kreeg bevel naar de stad Voronezj te gaan voor versterking, en daar kregen we versterkingen, maar ook paarden, tassen, revolvers en alles wat ons toekwam. Over Voronezj kan ik u beschrijven, lieve mama Jevdokia Fjodorovna, dat het een heel geweldig stadje is, iets groter dan Krasnodar denk ik, de mensen zijn er heel mooi, het riviertje is geschikt om te zwemmen. We kregen elk twee pond brood per dag, een half pond vlees en genoeg suiker dat we zoete thee dronken bij het opstaan, 's avonds hetzelfde en we vergaten de honger en 's middags ging ik naar broer Semjon Timofeïtsj voor pannekoeken of gans en daarna ging ik liggen rusten. In die tijd wilde het hele regiment Semjon Timofeïtsj als commandant hebben vanwege zijn

lef en dat bevel kwam van kameraad Boedjonnyj, en hij kreeg twee paarden, puike kleding, een aparte kar voor zijn rommel en de orde van het Rode Vaandel, en mij zagen ze staan als zijn broer. Als een buurman u eens beledigt, dan kan Semjon Timofeïtsj hem gerust doodsteken. Toen begonnen we achter generaal Denikin aan te jagen, we sabelden ze bij duizenden neer en joegen ze de Zwarte Zee in, alleen vader was nergens te bekennen, en Semjon Timofeïtsj zocht hem op alle stellingen, want hij miste broer Fedja heel erg. Alleen, lieve mama, aangezien u papa en zijn koppige karakter kent, wat deed hij – hij verfde onbeschaamd zijn rode baard pikzwart en verbleef in de stad Majkop, in burgerkleding, zodat niemand daar wist dat hij precies dezelfde was als de veldwachter onder het oude regime. Alleen de waarheid komt altijd boven. Uw peter Nikon Vasiljitsj zag hem toevallig bij iemand thuis en schreef een brief voor Semjon Timofeïtsj. We stegen te paard en legden tweehonderd werst af, ik, broer Senka en de jongens uit het kozakkendorp die mee wilden.

En wat zagen we in de stad Majkop? We zagen dat het achterland helemaal niet meeleeft met het front, en dat het vol joden zit en wemelt van verraad, net als onder het oude regime. En Semjon Timofeïtsj kreeg het in Majkop behoorlijk te stellen met de joden, die vader niet wilden laten gaan en hem in de gevangenis achter slot en grendel hadden gezet: er is een bevel van kameraad Trotski geen gevangenen neer te sabelen, zeiden ze, we zullen hem zelf be-rechten, maak je niet kwaad, hij krijgt wat hij verdient. Alleen Semjon Timofeïtsj stond erop en bewees dat hij regimentscommandant was en alle ordes van het Rode Vaandel had gekregen van kameraad Boedjonnyj, en hij dreigde iedereen af te maken die bleef ruziën om vaders persoon en hem niet uitleverde, en de jongens uit het kozakkendorp dreigden ook. Maar zodra Semjon Timofeïtsj vader in handen kreeg, begon hij hem te geselen en alle manschappen traden aan op de binnenplaats, zoals behoort tot het militair reglement. En toen plensde Senka water over vader Timofej Rodionysj' zijn baard en de verf liep eruit. En Senka vroeg aan Timofej Rodionysj: 'Gaat het goed, vader, in mijn handen?'

'Nee,' zei vader, 'het gaat slecht.'

Toen vroeg Senka: 'En Fedja, toen u hem neersabelde, had die het goed in uw handen?'

‘Nee,’ zei vader, ‘Fedja had het slecht.’

Toen vroeg Senka: ‘En had u gedacht, vader, dat het u ook slecht zou gaan?’

‘Nee,’ zei vader, ‘ik had niet gedacht dat het mij slecht zou gaan.’

Toen wendde Senka zich tot het volk en zei: ‘En ik geloof dat als ik in uw handen zou vallen, dat u geen genade zou kennen. En nu, vader, maken we u koud...’

En Timofej Rodionytsj begon Senka onbeschoft verrot te schelden en te vervloeken en hij sloeg Senka op zijn bek, en Semjon Timofeïtsj stuurde mij van de binnenplaats, zodat ik u, lieve mama Jevdokia Fjodorovna, niet kan beschrijven hoe ze vader hebben koud gemaakt, want ik was weggestuurd van de binnenplaats.

Daarna werden we in de stad Novorossisk gelegerd. Over die stad kan ik vertellen dat er geen enkel land meer achter ligt, maar alleen zee, de Zwarte Zee, en we zijn daar helemaal tot in mei gebleven, toen we aan het Poolse front kwamen en nu geven we de Poolse jonkers er in het wilde weg van langs...

Ik blijf uw liefhebbende zoon Vasili Timofeïtsj Koerdjoekov. Mama, pas op Stjopka, en God zal met u zijn...

Dat was Koerdjoekovs brief, waarin ik geen woord heb veranderd. Toen ik klaar was, pakte hij het volgeschreven velletje en borg het weg op zijn borst, tegen zijn blote lijf.

‘Koerdjoekov,’ vroeg ik de jongen, ‘was je vader een slecht mens?’

‘Mijn vader was een hond,’ antwoordde hij stuurs.

‘En is je moeder beter?’

‘Mijn moeder gaat wel. Als je wil – hier heb je ons gezin...’

Hij reikte me een verfomfaaide foto aan. Op de foto stond Timofej Koerdjoekov, een breedgeschouderde veldwachter met een uniformpet en een gekamde baard, roerloos, met hoge jukbeenderen en een fonkelende blik in zijn kleurloze, lege ogen. Naast hem, op een bamboestoeltje, zat een nietige boerenvrouw in een loszittend jak, met ziekelijke, lichte en bedeesde gelaatstrekken. En tegen de muur, tegen die povere, provinciale fotoachtergrond met bloemen en duiven, torenden twee jonge kerels, monsterlijk groot, stompzinnig, met brede gezichten en uitpuilende ogen, verstijfd alsof ze in de houding stonden: de twee broers Koerdjoekov, Fjodor en Semjon.

DE COMMANDANT VAN DE REMONTE

Boven het dorp hangt geweeklaag. De cavalerie vertrapt het koren en verwisselt haar paarden. In ruil voor hun afgematte knollen nemen de cavaleristen de werkpaarden mee. Protest is zinloos. Zonder paarden geen leger.

Maar voor de boeren is die wetenschap geen troost. De boeren lopen koppig te hoop bij het hoofdkwartier.

Aan touwen trekken ze de onwillige, van zwakte uitglijdende knollen mee. Beroofd van hun broodwinners, in een vlaag van bittere moed en wetende dat die moed van korte duur zal zijn, snellen ze toe om zonder enige hoop tekeer te gaan tegen de autoriteiten, tegen God en tegen hun beklagenswaardig lot.

Chef-staf Zj. staat in volledig uniform op het bordes. Zijn ontstoken oogleden half dichtknijpend, luistert hij ogenschijnlijk aandachtig naar de grieven van de boeren. Maar zijn aandacht is slechts een pose. Zoals elke doorgewinterde en oververmoeide ambtenaar verstaat hij de kunst in de lege minuten van het bestaan zijn hersenactiviteit volledig stil te leggen. In die zeldzame momenten van gelukzalige wezenloosheid laadt onze chef-staf zijn versleten machine op.

Zo ook deze keer met de boeren.

Onder de rustgevende begeleiding van hun onsamenhangende en wanhopige geschreeuw volgt Zj. zijdelings het zachte gewoel in zijn hersenen dat de voorbode is van helder en energiek denken. Hij wacht op de noodzakelijke hapering, grijpt de laatste boerentraan aan, laat een autoritaire snauw horen en trekt zich terug in het hoofdkwartier om te gaan werken.

Deze keer was zelfs snauwen onnodig. Op een vurige, Engels-Arabische hengst kwam Djakov aangelopperen bij het bordes, een voormalig circusatleet en nu commandant van de remonte, met een rood gezicht en een grijze snor, in een zwarte cape en een rode pofbroek met zilveren biezen.

‘De zegen van de abt voor het eerlijke uitschot!’ schreeuwde hij, terwijl hij zijn paard vanuit gestrekte galop liet halt houden, en op datzelfde moment zakte een haveloos paardje, zojuist omgeruild door de kozakken, pal onder zijn stijgbeugel in elkaar.

‘Kijk nou, kameraad commandant,’ begon een boer te jammeren, terwijl hij zijn broek afklopte, ‘kijk wat uw mannen onze mensen geven... Heb je gezien wat ze ons geven? Werk daar maar eens mee...’

‘Voor dit paard,’ begon Djakov daarop nadrukkelijk en ernstig, ‘voor dit paard, geachte vriend, ben je volkomen gerechtigd vijftienduizend roebel te ontvangen van het remonedepot, en stel dat het paard iets kwieker was, dan zou je, waarde vriend, twintigduizend roebel ontvangen van het remonedepot. Maar dat het paard gevallen is, dat is geen feit. Als een paard valt en weer opstaat, dan is het een paard, als het, andersom gesteld, niet opstaat, dan is het geen paard. En trouwens, dit puike merrietje krijg ik wel weer overeind...’

‘Ach heer, genadig Moedertje Gods!’ riep de boer, zwaaiend met zijn armen. ‘Wat zou het arme beest opstaan... Ze ligt te creperen, de stakker...’

‘Je beledigt het paard, beste man,’ antwoordde Djakov met diepe overtuiging, ‘dat is zonder meer heiligschennis, beste man,’ en hij zwaaide zijn sierlijke, atletische lijf behendig uit het zadel. Hij strekte zijn magnifieke benen, op kniehoogte omwonden met riempjes, en stapte imposant en soepel als op het toneel op het stervende dier af. Somber richtte ze haar bolle, peilloze ogen op Djakov, likte een onzichtbaar gebod van zijn karmijnrode hand, en onmiddellijk voelde het verzwakte paard de meesterlijke kracht die uitging van die grijze, bloeiende en kranige Romeo. Schuddend met haar snuit en wegglijdend op haar knikkende benen, ging de knol, aangespoord door het ongeduldige, gebiedende kietelen van de zweep onder haar buik, langzaam en voorzichtig op haar benen staan. En we zagen allemaal hoe de slanke hand in de wapperende mouw door de vuile manen kroelde en hoe de zweep zich kreunend tegen de bloedende flanken aanvlijde. Trillend over haar hele lijf stond de oude merrie op haar vier benen en hield haar angstige, verliefde hondeogen strak op Djakov gericht.

‘Het is dus een paard,’ zei Djakov tegen de boer, en hij voegde er zacht aan toe: ‘En jij beklagde je, beste vriend...’

De commandant van de remonte wierp zijn ordonnans de teugels toe, nam de vier treden in één sprong, zwaaide zijn operacape de lucht in en verdween in het hoofdkwartier.

Beljov, juli 1920